

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Vår ref. #/ 291887

Deres ref. 15/453

Oslo, 27. mars 2015

Redd Barnas høringsuttalelse om utredning av behovet for et utvidet vern mot diskriminering på grunn av alder

Vi viser til høringsbrev om utredning av behovet for et utvidet vern mot diskriminering på grunn av alder 13.2.2015 og takker for muligheten til å komme med våre innspill.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for oppfyllelse av barns rettigheter slik de er nedfelt i FNs konvensjon om barnets rettigheter (barnekonvensjonen). Redd Barnas Norgesprogram arbeider for styrking av barns rettigheter og overvåker og bekjemper brudd på barnerettighetene i Norge med særlig fokus på barn i sårbare livssituasjoner.

Redd Barna vil takke for at departementet har utredet behovet for et utvidet vern mot diskriminering på grunn av alder. FNs komité for barns rettigheter (barnekomiteen) har i sine avsluttende merknader til Norges siste rapport til FN om oppfølging av barnekonvensjonen oppfordret Norge om å nøye vurdere om det er mulig å utvide lovverket for å beskytte barn mot diskriminering på grunnlag av alder.¹ Det primære fokuset har både internasjonalt og nasjonalt vært diskriminering av personer med høy alder, og Redd Barna er derfor glad for at også lav alder og et barneperspektiv har kommet med i utredningen.

Redd Barna støtter rapportens anbefalinger om at det fastsettes et generelt forbud mot aldersdiskriminering på alle områder og at det innføres en blanding av modell 4, et generelt forbud som sikrer et individuelt diskrimineringsvern og modell 5 som sikrer et strukturelt diskrimineringsvern.

Vi mener at både et individuelt vern mot aldersdiskriminering, gjennom et generelt forbud på alle områder, og et strukturelt diskrimineringsvern med en aktivitetsplikt for offentlige myndigheter, virksomheter, organisasjoner og foreningen er ønskelig for å motvirke aldersdiskriminering innenfor sine ansvarsområder.

Redd Barna er enig i at det strukturelle vernet er nødvendig for å sikre enkeltindivider et vern mot diskriminering på individuelt grunnlag. Det er etter vår mening et samspill mellom det individuelle og strukturelle diskrimineringsvernet. Dersom hensikten er å sikre lik behandling uavhengig av alder må også den diskriminering som skjer på grunn av strukturelle forhold være en del av en eventuell ny lovgivning og det må stilles krav til en konkret begrunnelse for de valg som kan påvirke ulike aldersgrupper.

---

¹ Avsluttende merknader fra FNs komité for barns rettigheter januar 2010, merknad 19 og 20.

Redd Barnas syn på behovet for et forbud mot aldersdiskriminering utenfor arbeidsforhold

Redd Barna er en av dem som mener at et diskrimineringsvern for alder utenfor arbeidslivet ikke skal baseres i et *behov* for et vern, men som en del av en grunnleggende tankegang om likebehandling. Diskriminering på grunnlag av alder er i menneskerettspraksis og teori antatt å være vernet av ikke-diskrimineringsprinsippet. Diskrimineringsvern på grunn av alder, også utenfor arbeidslivet, utgjør et viktig, grunnleggende menneskerettslig vern.

Barnekonvensjonen artikkel 2 om ikke-diskriminering pålegger konvensjonsstatene å respektere og sikre rettighetene som følger av konvensjonen uten noen form for urimelig eller usaklig forskjellsbehandling. Artikkel 4 pålegger partene å treffe alle egnede lovgivningsmessige, administrative og andre tiltak for å sikre konvensjonens rettigheter. Barnekonvensjonen er inkorporert i norsk rett og den går foran nasjonal lovgivning ved motstrid mellom reglene, jf. menneskerettsloven §§ 2 og 3. Nasjonal lovgivning skal være i overensstemmelse med Norges menneskerettslige forpliktelser.

Barnekonvensjonen artikkel 2 gir et aksessorisk diskrimineringsvern, dvs. et vern mot diskriminering i forhold til de andre rettighetene i konvensjonen. Barnekonvensjonen inneholder rettigheter som berører svært mange områder, og det vil i liten grad være en begrensning i forhold til å konstatere diskriminering i strid med barnekonvensjonen artikkel 2. Artikkelen inneholder en oppregning av diskrimineringsgrunnlagene som er vernet av konvensjonen og avsluttes med sekkebetegnelsen «eller annen stilling». Barnekomiteen har gitt generelle uttalelser som presiserer innholdet i denne kategorien, blant annet om alder, som ifølge barnekomiteen går inn i denne sekkebetegnelsen. Artikkelen oppstiller ingen unntak for diskrimineringsvernets saklige virkeområde, og Barnekomiteen har uttrykt at staten er forpliktet til å overvåke og bekjempe diskriminering, uansett hvilken form den tar eller hvor den kommer til uttrykk: i familien, i nærmiljøet, i skolen eller i andre institusjoner.² Det kan derfor reises spørsmål ved om det at aldersdiskriminering bare gjelder innenfor arbeidslivet er forenelig med konvensjonens ikke-diskrimineringsprinsipp og plikten staten har til å gjennomføre barnets rettigheter jf. artikkel 4.

Når vi likevel ser på behovet for et utvidet vern mot diskriminering, mener Redd Barna at barn har et særlig behov for et utvidet diskrimineringsvern, der mange av aldersgrensene gjelder barn og at disse aldersgrensene gjelder på andre områder enn arbeidslivet. I tillegg er barn i en sårbar situasjon siden de er avhengig av voksne for å få dekket sine grunnleggende behov. Et utvidet diskrimineringsvern vil gi barn bedre beskyttelse og ivareta barns grunnleggende rettigheter og rettssikkerhet på en bedre måte og vil også være i samsvar med barnekonvensjonen artikkel 2.

Redd Barnas syn på konsekvensene av et forbud mot aldersdiskriminering utenfor arbeidsforhold

I tillegg til at barn får et bedre rettsvern ved et forbud mot aldersdiskriminering utenfor arbeidslivet, vil en av de andre konsekvensene, som også rapporten påpeker, være en gjennomgang av lovverket i forhold til aldersgrenser og begrunnelsene for dem. I rapporten kommer det fram at begrunnelser på grunn av alder som har sitt utspring i den balansering som ligger reflektert i barnekonvensjonen og barneloven om barns økte rettigheter og ansvar med alder og modenhet, fortsatt vil betraktes som saklig og vil aksepteres. Et eksempel på dette kan være den gradvise retten til å bli hørt som er nedfelt i barnekonvensjonen og barneloven med graderte aldersgrenser på 7 og 12 år (side 121).

Redd Barna vil i denne forbindelse peke på at barnekonvensjonen ikke har noen aldersgrenser når det gjelder barns rett til å bli hørt, og at det er en pågående diskusjon om denne retten skal ha aldersgrenser. Barnekomiteen understreker at alder ikke må være noen hindring for barnets rett til å

² FN's barnekomité's General Comment no. 5 (2005), gjennomføring av barnets rettigheter i tidlig barndom, avsnitt 12.

uttale seg, og fraråder at land setter en nedre aldersgrense for når barnets rett inntre.³ Grunnen er at grensen oppfattes som en nederste grense, selv om den suppleres med en skjønnsmessig regel for dem som er yngre, slik at mange barn som er fullt i stand til å danne seg meninger i praksis faller utenfor. Norge er i tillegg blitt kritisert av barnekomiteen for å ha opprettholdt 12-års grensen i helse spørsmål.⁴ Problemstillingen i tilknytning til aldersgrensen er også tatt opp i utredningen om utfordringer i møte mellom FNs barnekonvensjon og norsk rett av professor Karl Harald Søvig, hvor han mener at dagens ordning med mange ulike aldersgrenser når det gjelder barns deltakelse medfører at barn faktisk ikke oppnår de rettighetene som er tilkjent dem i lovverket og at reglene bør gjennomgås med sikte på å få et mer helhetlig og koordinert regelverk.⁵

Redd Barna mener derfor at ved en gjennomgang av lovverket skal det ikke bare ses på om aldersgrensene er saklig begrunnet, men også om de er i samsvar med barnekonvensjonen, og ikke minst, om de er til barnets beste, jf. barnekonvensjonen artikkel 3. Hvorvidt en aldersgrense er saklig eller ikke vil også avhenge av hvor nødvendig grensen er: hvilke andre handlingsalternativ er mulig å innføre for å unngå å bruke en bestemt aldersgrense?

Retten til likebehandling og forbudet mot aldersdiskriminering utenfor arbeidslivet vil ha betydning når man skal bestemme om det skal være ulike regler mellom barn og voksne og mellom barn på ulike alderstrinn. Når ulike aldersgrenser settes, må dette etter vår mening være saklig begrunnet i at forskjellsbehandling på et spesifikt område i disse tilfellene er til barnets beste.

En annen konsekvens vil være at barn må få reel tilgang til håndhevingsorganer hvis barn har antatt vært utsatt for diskriminering. Myndighetene er etter barnekonvensjonen forpliktet til å legge til rette for at et eventuelt brudd på diskrimineringsforbudt kan prøves. Selv om vi både har domstolen og andre håndhevingsorganer, har vi en utfordring i å gjøre disse tilgjengelig slik at barn i praksis kan få prøvd sine rettigheter.

(Alders)diskriminering bekjempes videre ikke alene gjennom lover og domstolsprøving. Det skal, som rapporten påpeker, andre tiltak til i tillegg, som for eksempel opplærings- og informasjonstiltak, handlingsplaner og andre administrative og økonomiske verktøy. Redd Barna mener derfor at en konsekvens av et utvidet vern bør være at det skal gis tilrettelagt informasjon til barn og ungdom, at barn blir informert om deres rett ikke å bli diskriminert på grunn av deres alder, og om hvilke klagemulighetene de har.

Redd Barna har ikke forutsetninger for å kommentere hvilke konsekvenser et utvidet diskrimineringsvern konkret vil ha og vi har derfor ikke noen kommentar til de eventuelle administrative og økonomiske konsekvensene.

Med vennlig hilsen,
Redd Barna

Janne Olise Raanes
Leder Norgesprogram

Sanne Hofman
Rettighetsrådgiver

³ FNs barnekomité's General Comment no. 12 (2009), om barnets rett til å bli hørt, avsnitt 21.

⁴ Avsluttende merknader fra FNs komité for barns rettigheter januar 2010, merknad 24.

⁵ Barnets rettigheter på barnets premisser – utfordringer i møte mellom FNs barnekonvensjon og norsk rett, Karl Harald Søvig (2009).

